

IRODALOM.

Zágoni Barra György, A mennyiségtan tanítása. Debreceni Könyvek kiadása. 1943. Nyomatott Nagy Károly grafikai műintézetében Debrecenben. 288 oldal.

A könyvet a szerző két kötetre tervezte s a beosztást meg is hagyta: I. Általános, II. Részletes módszertan címmel. Az első rész három nagyobb fejezetre tagolódik: A) a fejlődő lélek és az értelem B) a matematika művelő- és nevelőértékéről és C) az oktatómunka módszertana.

Az A) fejezetben felveti a kérdést a szerző, hogy kit neveljünk és kivé neveljük. Elsősorban tehát a magyar gyermeket kell megismernünk. Barra a könyv céljának megfelelően e lélekrajz folyamán a matematikai gondolkodás fejlődésének mozzanatait domborítja ki megállapítva a serdült ifjúkorban a majátságos magyar jegyeket: alkalmazkodóképesség hiányos volta, hangulati tényezők erősebb befolyása, tevékenység céltudatosága, szociális- altruisztikus törekvések, logikai kategóriák felismerése, de nehézkes alkalmazása, sokirányú érdeklődés, nagyvonalúság. — Következik a gondolkodás folyamatának vizsgálata, amelyben három szorosan egymásba kapcsolódó mozzanat van: 1. A felvetett problémát megértve 2. az ösztönöz a megoldásra ötletek segítségével. A szigorúan végigjárt logikai út mellett az intuíciónak van itt nagyobb szerepe. 3. A megoldást első alkalmazásként vizsgálat alá vesszük. — A matematika tudományos, művelő- és nevelőértékének ismertetése következik ezután. (B. fejezet.) Ezt táblázatban foglalja össze. E szerint általános művelőérték az észszerűség, amely a fokozatosság elvének érvényesítésével szolgálható, míg az életszerűség a gyakorlatiasság elvével. Sajátlagos művelőértékek a függvényyszerűség és a térszerűség. Nevelőértékek a szellemi fegyelmezettség és az igazság tárgyilagossága.

A C) fejezetben az ismeretanyag beosztása az első kérdés. A tanmenet készítéséhez szükséges elveket szövegi le, mint pl. a „keveset, de jól“ elvét, az elmaradások helyrehozásánál, a tárgykörök, módszeres egységek, összefoglalások és dolgozatírások beosztásánál szem előtt tartandó legfőbb szempontokat. Három tanmenetet mutat be: az I. III. és V. osztályokét. — Második kérdés itt az ismeretközlés módja. A probléma-adásnál legfontosabb az érdeklődés biztosítása. Ez legkönnyebben burkoló mesével történhetik, főleg alsó fokán. Annak a bizonyos „lóláb“-nak legfeljebb a végén szabad kilátás van. A probléma természetes felvetődésének útját kell biztosítanunk, a felépő bizonytalanságérzést a probléma megfogalmaztatásával leküzdőnk (közben ügyelve a helyes magyar beszéd követelményeire) és a tanuló cselekvőlegesen részvételét a lehetőség legszélső határáig biztosítanunk. Az új ismeret tárgyalásának leglényegesebb mozzanata az ötlettermelés, még pedig abban a formában, hogy az igazolás utólag következze. Még a hibás ötle-

teket is tárgyaljuk meg. Az igazolás, az új ismeret ellenőrzése a tanulóban mint hiányérzet kell, hogy jelentkezzen. A tanár irányító szerepe ezen a ponton főleg a logikai helyességre terjedjen ki. Az összefoglalást a tanulókkal végeztessük, valamint ők állapítsák meg az új ismeret tárgyi kapcsolatait is. Az alkalmazásban a fokozatosság biztosítja a sikerérzést. A számonkérés munkánk ellenőrzése mellett jó átmenetet képez az új ismerethez. Szólj még itt a házi feladat ellenőrzéséről, az osztályfoglalkoztató feleltetéséről, majd a módszertanilag teljes matematikai óra szerkezeti vázlatát adja meg. — Az ismétléseknél, a tanítás e sztatikus szakaszainál lényeges szerepe van az emlékezetnek. Az emlékezet a matematikai tudás szempontjából kétféle lehet 1. kis anyagot felölelő tárgyi emlékezet, 2. inkább értelmi funkciók megtartása, az u. n. viszony-emlékezet. A dolgozatok, tankönyv, jegyzet és az érettségi vizsgálat kérdéseit érintve fejeződik be az I. rész.

A könyv második része sorra veszi a középiskolai matematika tananyagát és minden részletnél rámutat a legfontosabb követelményekre. Az A) fejezetben az I. és II. osztály tananyagát részletezi úgy, amint az a népiskolai tanulmányok összefoglalását, rendszerezését és betetőzését szolgálja. Itt tér ki leginkább a részletekre, mert itt tapasztalta iskolalátogatásai során a legtöbb hibát. A B) fejezet a matematikai alapvetés (III.—V. osztály) és a C) fejezet a felső (VI.—VIII.) osztályok tananyaga, amelyet „Az elemi matematika továbbépítése” névvel jelöl meg a szerző. Az egyes fejezeteken belül nem a gimnázium osztályaihoz igazodik, hanem egy-egy alfejezetben tárgyalja az együvé tartozó részeket. Az utolsó két fejezet a matematika ágai szerint négy alfejezetre oszlik: aritmetika, algebra, analízis és geometria. A tananyag részletezésénél mint állandó követelményt látjuk még felső fokon is a tanulókhöz közel álló konkrét esebből való kiindulást és az elméleti alapvetést, absztrakt-logikai fogalomalkotás és a deduktív eljárás fokozatos kiépítését a nyolc év folyamán. Az A) fejezetben erősen hangsúlyozza a biztos begyakorlás szükségét a felesleges elmélikedésekkel szemben, de azért megteszi az első szükséges lépéseket a további fejezetekben mind gyakrabban előforduló elvonásokhoz. A szemléltetés fontossága is lépten-nyomon kidomborodik a II. részben.

A bő irodalmi utalások meggyőznek bennünket arról, hogy a munka megszületését alapos, lelkiismeretes irodalmi tájékozódás előzte meg. Ehhez járultak még a szerzőnek nagy gondnal, hosszú évek fáradságos munkájával gyűjtött tapasztalatai, amelyeket, mint előszavában írja, tanításában, a tanárjelöltek vezetésében és iskolalátogatásai alkalmával szerzett. A könyv nélkülözhetetlen segédeszköze a mennyiségtan tanításának, II. része igen hasonlít a francia tankönyvirodalom „livre de maître”-jéhez, mert, ha nem is óráról-órára készülve, de egy-egy kisebb módszeres egység megkezdésénél igen eredményesen nézhetjük át.

Ifj. Tettamanti Béla

C. G. Jung und K. Kerényi, Einführung in das Wesen der Mythologie. Gottkindmythos, Eleusinische Mysterien. Amsterdam-Leipzig, 1941. 251 o.

Kerényi és Jung munkája az emberi szellem alkotásainak új, szintetikus látása felé halad. Az első tanulmány, amely egyik tanítványának fordításában a „Lelki élet vizsgálatának eredményei” c. kötetben magyarul is megjelent,